

«Табиғат аясында экологиялық мәдениетті қалыптастырудағы педагог көшбасшылығы»

Баяндамашы:

Тәрбиеші: Әлмұхамет Арай

Қазіргі таңда мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру маңызды бағыттардың бірі болып табылады. Табиғатты қорғау, қоршаған ортаға ұқыпты қарау, қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын қалыптастыру – баланың тұлғалық дамуының ажырамас бөлігі. Баланың табиғатқа деген көзқарасы, қоршаған ортаға деген жауапкершілігі дәл мектепке дейінгі кезеңде қалыптасады. Сондықтан педагогтердің бұл бағыттағы кәсіби қызметі мен көшбасшылығы ерекше маңызға ие.

Экологиялық мәдениетті қалыптастыруда педагог тек білім беруші ғана емес, сонымен қатар балаларға бағыт-бағдар көрсететін көшбасшы тұлға болып табылады. Педагогтың жеке үлгісі, табиғатқа деген құрметі мен жауапкершілігі балалардың санасына тікелей әсер етеді. Егер педагог табиғатты аялау, қоршаған ортаны қорғау туралы өз әрекетімен үлгі көрсетсе, балалар да сол мінез-құлықты бойына сіңіреді. Сондықтан педагогтің көшбасшылық қасиеттері экологиялық тәрбие беруде маңызды рөл атқарады.

Табиғат аясында ұйымдастырылатын түрлі іс-шаралар балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастырудың тиімді жолдарының бірі болып табылады. Табиғаттағы серуендер, бақылау жұмыстары, тәжірибелік тапсырмалар, экологиялық ойындар балалардың қоршаған орта туралы түсінігін кеңейтеді. Мұндай іс-шаралар барысында балалар табиғат құбылыстарын бақылап, өсімдіктер мен жануарлардың тіршілігімен танысады, табиғатты қорғау қажеттігін түсінеді.

Балабақшада табиғат аясында өткізілетін іс-шаралардың түрлері өте көп. Мысалы, табиғатты бақылау серуендері, «Жасыл әлем» акциялары, ағаш отырғызу, гүл егу, құстарға қамқорлық жасау сияқты жұмыстар балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттырады. Мұндай жұмыстарды ұйымдастыру барысында педагог балаларға табиғатты қорғаудың маңызын түсіндіреді және оларды табиғатқа жауапкершілікпен қарауға тәрбиелейді.

Экологиялық тәрбие беру барысында ойын әдістерін қолдану да тиімді нәтиже береді. Әсіресе қимылды ойындар, дидактикалық ойындар және шығармашылық тапсырмалар балалардың табиғатқа деген қызығушылығын арттырады. Мысалы, «Табиғат достары», «Жануарлар әлемі», «Кім табиғатты қорғайды?» сияқты ойындар балаларға табиғаттағы қауіпсіз мінез-құлық ережелерін үйретеді. Ойын арқылы балалар табиғатты қорғау мәдениетін жеңіл әрі қызықты түрде меңгереді.

Сонымен қатар экологиялық мәдениетті қалыптастыруда педагогтің ұйымдастырушылық қабілеті де маңызды. Педагог түрлі жобалар, экологиялық акциялар, мерекелер ұйымдастыра отырып, балаларды табиғатты қорғау ісіне белсенді қатысуға ынталандырады. Мұндай жұмыстар

балалардың табиғатқа деген жауапкершілігін арттырып қана қоймай, олардың ұжымдық әрекет дағдыларын да дамытады.

Педагог көшбасшылығы тек балалармен жұмыс істеуде ғана емес, сонымен қатар ата-аналармен және әріптестермен өзара ынтымақтастық орнатуда да көрініс табады. Ата-аналарды экологиялық тәрбие жұмыстарына тарту балалардың табиғатқа деген қызығушылығын арттырады. Мысалы, ата-аналармен бірге өткізілетін сенбіліктер, табиғатты қорғау акциялары, ағаш отырғызу шаралары балаларға табиғатты қорғау мәдениетін нақты әрекет арқылы үйретеді.

Педагогтің кәсіби құзыреттілігі мен шығармашылығы экологиялық тәрбиенің нәтижелілігін арттырады. Қазіргі уақытта білім беру саласында инновациялық әдістер мен технологиялар кеңінен қолданылуда. Экологиялық жобалар, зерттеу жұмыстары, тәжірибелік тапсырмалар балалардың табиғат туралы білімін тереңдетуге мүмкіндік береді. Мұндай жұмыстар балалардың зерттеушілік қабілеттерін дамытып, олардың табиғатқа деген қызығушылығын арттырады.

Табиғат аясында жүргізілетін жұмыстар балалардың тек экологиялық білімін ғана емес, сонымен қатар олардың физикалық және эмоционалдық дамуын да қамтамасыз етеді. Таза ауада өткізілетін ойындар мен жаттығулар балалардың денсаулығын нығайтып, олардың табиғатпен байланысын күшейтеді. Табиғатпен жақын қарым-қатынас балалардың эмоционалдық жағдайына оң әсер етіп, оларды табиғатты қорғауға деген жауапкершілікке тәрбиелейді.

Сонымен қатар табиғаттағы қауіпсіздік ережелерін үйрету де педагогтің маңызды міндеттерінің бірі болып табылады. Балаларға орманда, далада немесе аулада өзін қалай ұстау керектігі, өсімдіктерді сындырмау, жануарларға зиян келтірмеу, қоқыс тастамау сияқты ережелерді түсіндіру қажет. Мұндай ережелер балалардың қауіпсіз мінез-құлық дағдыларын қалыптастыруға көмектеседі.

Қорытындылай келе, табиғат аясында экологиялық мәдениетті қалыптастыруда педагог көшбасшылығы ерекше маңызға ие. Педагогтың кәсіби шеберлігі, ұйымдастырушылық қабілеті және табиғатқа деген жауапкершілігі балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастыруда шешуші рөл атқарады. Табиғатты танып-білу арқылы балалар қоршаған ортаға құрметпен қарауды үйренеді және табиғатты қорғаудың маңызын түсінеді. Мұндай тәрбие жұмыстары балалардың болашақта табиғатқа жанашыр, жауапкершілігі жоғары тұлға болып қалыптасуына негіз болады.

Экологиялық мәдениеті қалыптасқан ұрпақ – табиғатты қорғауға, қоршаған ортаны сақтауға үлес қосатын саналы қоғам мүшелері. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдарда жүргізілетін экологиялық тәрбие жұмыстары үздіксіз әрі жүйелі түрде жүргізілуі тиіс. Педагогтердің көшбасшылығы мен шығармашылық ізденісі арқылы балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігі артып, олардың экологиялық мәдениеті қалыптасады.

Шеберлік сағаты (тәжірибелік)

Тақырыбы:

«Табиғат аясында экологиялық мәдениетті қалыптастырудағы педагог көшбасшылығы»

Өткізуші:

Тәрбиеші: Түгелбай Ж.Қ.

Мақсаты

Педагогтерге табиғат аясында ұйымдастырылатын экологиялық іс-әрекеттер арқылы балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастырудың тиімді әдістерін көрсету және педагог көшбасшылығының маңызын тәжірибе арқылы таныстыру.

Міндеттері

- педагогтердің экологиялық тәрбие беру бойынша тәжірибесін жетілдіру;
- табиғат аясында өткізілетін ойындар мен бақылау жұмыстарын көрсету;
- балалардың табиғатты қорғауға деген жауапкершілігін қалыптастыру жолдарын ұсыну.

Қатысушылар

тәрбиешілер, педагогтер

Қажетті құралдар

табиғи материалдар (жапырақ, бұтақ, тас), карточкалар, жасыл ленталар, флипчарт, маркерлер.

Шеберлік сағатының барысы

1. Кіріспе бөлім

Тәрбиеші педагогтерді қарсы алып, шеберлік сағатының тақырыбымен таныстырады.

Тәрбиешінің сөзі:

– Құрметті әріптестер! Балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастыруда педагогтің көшбасшылық рөлі ерекше. Педагог табиғатты қорғаудың маңызын балаларға түсіндірумен қатар, өз әрекеті арқылы үлгі көрсетуі қажет. Бүгін біз табиғат аясында балалармен өткізуге болатын бірнеше тәжірибелік әдістерді қарастырамыз.

Педагогтерге сұрақтар қойылады:

- Экологиялық мәдениет дегеніміз не?
- Табиғат аясында қандай тәрбиелік жұмыстар жүргізуге болады?

2. Негізгі бөлім

Тәжірибелік тапсырма №1

Ойын «Табиғат достары»

Педагогтер шеңберге тұрады.

Тәрбиеші табиғат элементтерін атайды:

 ағаш

 гүл

 құс

 жаңбыр

Педагогтер сол табиғат элементінің қимылын көрсетеді.

Талқылау:

– Бұл ойынды балалармен қалай өткізуге болады?

– Табиғатты қорғау туралы қандай түсінік беруге болады?

Тәжірибелік тапсырма №2

«Табиғатты бақылау»

Педагогтерге табиғи материалдар ұсынылады:

- жапырақ
- тас
- бұтақ
- гүл

Тапсырма:

әр материалды бақылап, оның табиғаттағы маңызы туралы айту.

Тәрбиеші түсіндіреді:

Балалар табиғатты бақылау арқылы қоршаған ортаны жақсы түсінеді.

Тәжірибелік тапсырма №3

Экологиялық ойын

«Дұрыс па, бұрыс па?»

Педагогтерге карточкалар таратылады.

Карточкаларда әрекеттер жазылған:

- ағаш отырғызу
- гүл жұлу
- құстарға жем беру
- қоқыс тастау
- өсімдікті суару

Педагогтер әрекеттерді екі топқа бөледі:

✓ табиғатты қорғау

✗ табиғатқа зиян келтіру

3. Топтық тапсырма

«Педагог көшбасшылығы»

Педагогтер 2–3 топқа бөлінеді.

Әр топқа тапсырма беріледі:

Балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастыру үшін педагог қандай жұмыстар ұйымдастыра алады?

Топтар өз идеяларын флипчартқа жазады.

Мысалы:

- табиғатты бақылау

- экологиялық ойындар
- ағаш отырғызу
- табиғатты қорғау акциялары

Топтар өз жұмыстарын таныстырады.

4. Қорытынды бөлім

Тәрбиеші қорытындылайды:

Педагогтің көшбасшылығы – балалардың экологиялық мәдениетін қалыптастырудағы маңызды фактор. Табиғат аясында ұйымдастырылатын ойындар мен бақылаулар балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттырып, олардың қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарауына ықпал етеді.

Рефлексия

Педагогтерге сұрақ қойылады:

- Бүгінгі шеберлік сағатынан қандай жаңа идея алдыңыз?
 - Табиғат аясында қандай әдісті қолданар едіңіз?
- Педагогтер өз пікірлерімен бөліседі.

Баяндама
***«Табиғат аясында экологиялық мәдениетті
қалыптастырудағы педагог көшбасшылығы»***

Тәрбиеші:Әлмұхамет Арай